

licto, non tamen de illis personis solis loquitur, de quibus loquuntur leges civiles, sed absolute de omnibus fidelibus, qui Vicario Christi subjiciuntur. Neque in delicto hæresis attenditur specialis conditio, vel dignitas aut nobilitas personæ; imo in favorem fidei æque puniuntur propter hæresim nobiles ac ignobiles, ut recte notarunt Rojas, singular 157, num. ultim., cum Felin. in cap. *Pastoralis*, de Offic. deleg., n. 6 et 7; et Ludovic. Carrer., de Hæret., num. 132; et Simanc., tit. 46, num. 67. Et ratio optima est, quia in rebus fidei, et quæ ad salutem animæ pertinent, non est distinctio *Judei aut Græci, servi aut liberi*, ut Paulus ad Roman. et ad Philemonem dixit; præsertim quia poenæ pecuniariæ communes sunt nobilibus, imo in eis magis exerceri ac augeri solent. Et ita responsum est ad primam rationem dubitandi, præter ultimum argumentum ejus, de quo statim dicam.

4. Circa secundum punctum. — Notatur primo. — Ad tertium argumentum in prima ratione dubitandi. — Circa secundum punctum, advertere imprimis oportet hujusmodi principes extra regnum habere posse multa bona libera, quæ inter filios dividi solent, et quantum est ex se, possunt transire ad extraneos, etiam per mortem, ut est per se manifestum; nam hoc in facto consistit. In his ergo bonis non procedit dicta difficultas, sed locum habent in illis præcedentes assertiones, quia hæc bona maxime sunt quæ confiscantur, et conditio personæ non impedit, ut ostendimus. Neque etiam obstat ultimum argumentum in prima ratione propositum, quia confiscatio propter hæresim poena est ecclesiastica, sicut et culpa, juxta cap. *Inquisitionis*, paragr. *Prohibemus*, de Hæret., in 6, et ad Pontificem per se pertinet determinare fiscum, cui applicanda sunt talia bona, et ita talia bona principum confiscari poterunt, vel cameræ apostolicæ, vel ad alios ecclesiasticos et pios sumptus. Solum ergo circa regnum ipsum illa secunda difficultas procedit.

5. Notatur secundo. — Notatur tertio. — Superest itaque dicendum de regno et bonis ad illud pertinentibus. Duo enim in regno distinguenda sunt, scilicet dominium jurisdictionis, seu potestas regendi et judicandi; et dominium proprietatis circa bona temporalia, quæ ex titulo regni ad personam regis pertinent. Nam licet utrisque bonis et utraque potestate possit rex hæreticus propter hæresim privari, nihilominus confiscatio proprie versatur circa temporalia bona, quæ sub do-

minum proprietatis cadunt; tamen quia hæc sunt connexa cum jurisdictione, aliquid est de utraque parte dicendum. Advertendum autem est ulterius privationem, seu confiscationem bonorum, esse distinctam poenam ab excommunicatione, ut ex discursu hujus et præcedentis disputationis constat; et ideo distinguendum et explicandum etiam est, quæ privatio jurisdictionis aut bonorum temporalium ex vi excommunicationis proveniat, quæ vero proprie pertinet ad hanc confiscationis poenam, de qua tractamus.

6. Prima assertio. — Imprimis ergo dicendum est regem hæreticum eo ipso privari usu jurisdictionis regiae, quamvis non statim privetur dominio et proprietate jurisdictionis regiae; hic autem effectus ex censura excommunicationis nascitur, et non est per se pena distincta. Hæc assertio constat ex generali doctrina de excommunicatione, late tractata in quinto tomo, disputatione decima quinta, sectione sexta, quam in summam reduxi in *Defensione fidei*, libro sexto, capite sexto: unde nihil in præsenti addere oportet. Excommunicatione autem non extenditur ad privationem bonorum temporalium, nisi quatenus pendet ex aliquo titulo spirituali, vel ex aliquo actu quem excommunicatus exercere non possit. Unde ex vi hujus excommunicationis non potest rex privari debitis tributis ante sententiam saltem declaratoriam criminis, quia nec illa poena sequitur ex vi censoria, nec per se et specialiter invenitur aliquo jure lata, ut magis ex dicendis constabit.

7. Secunda assertio bipartita. — Secundo dicendum est, quamvis rex hæreticus possit per Ecclesiam privari regno, non solum quoad dominium jurisdictionis, sed etiam quoad temporalia bona, et quoad dominium proprietatis eorum, nihilominus non privatur ipso jure, sed necessaria est sententia et condemnatio. Prior pars de potestate, in lib. 3 *Defensionis fidei*, late probata est, et aliqua supra adduximus, disputatione vigesima, sectione tertia, et nunc sufficiunt cap. *Ad abolendam*, et cap. *Excommunicamus*, 1, § *Moneantur*, et cap. ultim. de Hæretic. Posterior vero pars a fortiori constat ex dictis de aliis bonis confiscatis; nam si illorum proprietas et dominium non auferatur ante sententiam, multo minus auferatur regnum quoad dominium et proprietatem. Item est optima moralis ratio, quia non expediens ad pacem et quietem regnorum, quia multa scandala et sediciones inde facile oriri possent.

8. Dubium de confiscatione regni. — Difficultas ergo superest an hujusmodi bona regni possint dici confiscata ipso facto, et ante sententiam. Aliqui simpliciter negant, ut Castro, libro secundo de Just. hæret. punit., capit. septimo; et Simanc., tit. 46, num. 75; et Vasquez 1. 2, disp. 169, num. 42. Fundantur, quia etiam post sententiam regnum non applicatur alieui fisco, sed datur successori catholicæ, si aliquis inveniatur; vel, si nullus sit, vel omnes, qui sunt, sint hæretici, reducitur in regnum, ut sibi regem catholicum eligat; vel si potentes regni sint hæretici, et credatur regnum electorum principem hæreticum, tunc jus debellandi tale regnum alicui potenti regi catholicæ per Pontificem adjudicatur. Et confirmari potest hæc opinio ratione facta, quod hujusmodi regnum est quidam majoratus majoris privilegii et exemptionis, quam cæteri inferiores majoratus. Estque hæc sententia probabilis.

9. Judicium auctoris in hoc dubio. — Ad c. ult. de Hæret. in n. 7 allatum. — Addendum nihilominus occurrit, distinguendum esse inter confiscationem, et eum cui applicantur bona confiscata. Nam fundamentum præcedentis sententiae probat quidem regnum non ita confiscari, ut successoribus catholicis auferratur, non tamen probat simpliciter non confiscari; nam olim bona eujuslibet hæretici confiscabantur, et nihilominus filii catholicæ illis non privabantur; utrumque enim habetur in leg. *Manichæos*, C. de Hæret. Sic ergo existimo optime dici posse confiscari regnum, licet dandum sit successori catholicæ. Quod etiam videtur sentire Joan. Lup., in libro de Jur. regni Navarræ, cap. 7 quintæ partis. Effectus autem hujus confiscationis erit, ut post latam sententiam statim jus transferatur ad successorem, ut illud juste possit occupare, si opere seu facto valeat. Item ut recuperato regno possit rescindere omnes alienationes factas a die commissi criminis. Nihilominus tamen ante sententiam, juxta dictum cap. *Cum secundum leges*, nec successor poterit occupare regnum, ut omnes fatentur, et est certissimum; nec vasalli possunt privare regem tributis aut aliis bonis illi debitis, quia hoc esset exequi confiscationem propria auctoritate, et ante sententiam, quod in dicto cap. prohibutum est. Et ita sentit Penna, in Director., 3 part., commentar. 168. Et quamvis Sylvester, verb. *Hæresis*, 1, num. 14, vers. 41, contrarium sentire videatur, et illum Castro et Simanc. supra sequantur, nihilomi-

DISPUTATIO XXIII.

DE POENIS CORPORALIBUS HÆRETICORUM.

Primum genus poenæ, carcer. — Secundum, exilium. — Tertium, flagellatio. — Quartum, mors. — Materia hujus disputationis magis ad externum quam ad internum forum pertinet, et ideo hanc poenam brevius quam præcedentem expediemus, illa tantum attingendo, quæ vel ad dogmata fidei, vel ad forum conscientiae aliquo modo pertinuerint. Oportet autem advertere, varias esse has poenas corporales; possunt tamen ad quatuor capita reduci. Hujusmodi sunt poena carceris, non quidem illius carceris, qui per modum custodiæ sententiam præcedit; nam illa non est poena, sed medium necessarium ad examinationem causæ, et veritatis inquisitionem; post sententiam vero imponitur per modum poenæ vel temporalis, vel perpetuae, id est ad vitam. Et eadem ratione non numeramus inter has poenas torturam, quæ non est ad supplicium, sed ad exquirendam veritatem infertur. Secunda poena est exilium; nam infer corporales etiam computatur et maxime cum imponitur ad tritemes. Tertia est flagellatio, vel alia similis corporis afflictio. Quarta est poena mortis, quæ in jure dici solet ultimum supplicium, et circa hanc præcipue immorari debemus, quia, si hæc fuerit justa, a fortiori esse poterunt reliquæ.

SECTIO I.

Utrum possit Ecclesia hæreticos mortis supplicio juste punire.

1. Error Donatistarum. — Item Lutheri. — Ejus primum fundamentum. — Secundum ex Matt. 13. — Tertium. — Quartum. Antiqua hæresis fuit, non posse Ecclesiam hæreticos poena mortis afficere, neque ad hoc uti auxilio brachii secularis. Ita senserunt Donatistæ, ut ex Augustino, lib. 1 Contra epistol. Parmenian., cap. 7, et lib. 2 Contra litteras Petilia-

ni, cap. 10, et lib. 2 contra Gaudent., cap. 17, et 26, et epist. 48, 50, et aliis constat. In eodem errore fuit Wicleph, ut refertur in Concilio Constantiensi, sess. 13, in artic. ejus 14. Idem asseruit Lutherius, art. 33 per Leonem X damnato; et Augustinus interdum de hac refuit dubius, non quidem an liceat, sed an expedit uti hac poena contra hæreticos. Fundabantur hæretici, quia Christus, Matthaei 7, et Luca 20, docuit quidem cavendum esse a falsis prophetis, et arcendos esse lupos; nunquam tamen docuit esse interimendos, quin potius Petro prohibuit uti gladio. Secundo, maxime urgent parabolam de zizaniis, Matth. 13, nam in ea dixit Christus non esse eradicanda zizania, ne forte simul eradicetur et triticum; nomine autem zizaniorum hæretici significantur, ut ibi sentiunt Hieronym., Theophil. Eutym., et Chrysost., homil. 47; et Augustin., in lib. Post collationem contra Donatistas, cap. 6, cum Cyprian., epistol. 51, alias libro tertio, epistola tertia. Tertio argumentantur ex antiqua consuetudine Ecclesiæ, saltem negativa, quia nunquam usa est tali poena, sed ad summum exilii, ut ex antiquis Conciliis constat, quæ consuetudo fundata fuit in mansuetudine Ecclesiæ, cui talis poena repugnat. Quarto, quia Ecclesia non utitur hac poena contra alios infideles, sed tolerat etiam Judæos; ergo nec contra hæreticos illa uti debet aut potest.

2. *Prima assertio catholica, quod pro hæresi poena mortis justa sit, et ex potestate Ecclesiæ.*

— Nihilominus assertio catholica est, Ecclesiæ posse juste punire hæreticos poena mortis. Hanc veritatem late defendunt contra hæreticos, Roffens., dicto artic. 33 contra Luther.; et Eckius, art. 27 contra eumdem; Belarmin., lib. 3 de Laicis, cap. 21 et 22; Castro, lib. 4 de Just. hæret. punit., cap. 9, et lib. 2, cap. 42; Valentia, tomo 3, disp. 1, quæst. 11, punct. 3; Osius, lib. 4 contra Brent.; et ex jurisperitis, Covarr., lib. 2 Variar., cap. 10, n. 10; et Simane., tit. 46, a num. 44; et alii sectione sequenti referendi. Et probatur breviter, quia, ut aliqua poena juste infligatur, duo tantum necessaria sunt: primum, ut poena sit proportionata gravitati culpæ; secundum, ut ab habente potestatem et jurisdictionem inferatur: utrumque autem in hac poena invenitur. Consequentia cum majori evidentes sunt; minor superest probanda.

3. *Probatur quoad justitiam ex Scriptura.*
— Prior ergo pars de æquitate poenæ probari potest imprimis exemplo Dei, qui in veteri

Testamento falsos prophetas occidi jussit, Deuter. 13 et 18; imo, cap. 17, eamdem poenam tulit contra eos, qui obedire nollent judicio sacerdotis, præsertim in controversiis fidei. Et ita in aliis Scripturæ locis laudantur reges, qui hanc poenam executioni mandari fecerunt, ut 3 Reg. 18, et 4 Reg. 10 et 23. In novo autem Testamento, quamvis Christus Dominus id non præceperit, nec similes leges tulerit, quia nec cæremoniales, nec judiciales leges Ecclesiæ suæ reliquit, sed dispositioni ejus cætera præter substantiam sacramentorum commisit, nihilominus ita de hæreticis locutus est, ut eos hac poena dignos esse ostenderit. Vocat enim illos *fures et latrones*; at vero fures et latrones poena mortis digni sunt. Item vocat eos *lupos rapaces*, Matthæi septimo, et Lue. vigesimo; lupi autem non tantum arcendi sunt a grege, sed etiam occidendi, si fieri possit.

4. *Item ex usu Ecclesiæ et Patribus.* — Secundo potest hæc sententia confirmari positivo usu Ecclesiæ satis antiquo, qui ex legibus imperatorum et Pontificum sufficenter probatur; eas vero in sectione sequenti referemus. Augustinus etiam in locis citatis justitiam hujus poenæ defendit, imo et convenientiam ac utilitatem, quando alia remedia prius tentata et applicata non sufficient. Et idem sensit Hieronymus statim citandus. Sunt etiam nonnulla antiqua exempla hujus poenæ; unum videri potest in Divo Gregorio, in lib. 4 Dialogorum, cap. 4; aliud apud Nicephor., lib. 18 Historiar., cap. 4; et aliud in Bernard., serm. 66 in Cantica, ubi improbat quod mors lata fuerit sine sufficienti potestate; secus vero, inquit, fuisse, si ab eo, qui non sine causa gladium portat, data fuisset.

5. *Denique ratione.* — Tertio probatur ratione eadem pars. Primo, ex gravitate talis delicti; nam sine dubio gravius est quam multa alia, quæ justissime ultimo supplicio puniuntur. Secundo, ex qualitate talis delicti, quod maxime nocivum est christianæ reipublicæ, eamque valde perturbat, ut ex Paulo et ex Sanctis Patribus supra ostendimus, et experientia ipsa satis docet. Unde Innocentius Papa, epistola 25, exemplum adducit de medico seu chirurgo, qui prius vulneri adhibet fomenta, etc.: *At, inquit, si id manens sanari non potest, ferro amputat, ne corpus reliquum sua tibi corrumpat.* Quod exemplum latius tractat Hieronymus ad Galatas 5, circa illa verba: *Modicum fermentum totam massam corrumpit;* quorum sensum esse dicit, pauc-

rum hominum insidias non esse contemnendas; et ita comparat hæresim scintillæ, quæ, nisi statim opprimatur, in ignem crescit, et omnia devastat; et ponit exemplum in Ario (et idem fuit in Luthero, et similibus). Unde concludit resecandam esse putridam carnem, ne totum corpus pereat, et refertur in capite Resecandæ, vigesima quarta, quæst. 3.

6. *Deinde probatur assertio quoad potestatem.* — Altera pars de potestate generatim probata est supra, disputatione vigesima, sectione tertia, et omnia ibi dicta cum proportione ad hanc poenam mortis applicari possunt. Nam ostensum est hanc poenam non solum esse justam, quatenus vindicativa est, sed etiam esse necessariam, quatenus respectu corporis Ecclesiæ medicinalis dici potest. Christus autem, instituendo Ecclesiam suam, non defuit illi in necessariis; ergo non reliquit illam sine potestate, sine qua talis justitia non posset legitime exerceri. Unde merito intelligitur hæc potestas inclusa in potestate data Petro, et in verbis quibus illam Christus significavit; ut in loco citato et in aliis late ponderavimus, ubi etiam diximus hoc fuisse indicatum in facto Petri, Actorum quinto, ubi ad verbum Petri Ananias et Saphira mortui sunt. Denique ab actu ad potestatem optima est illatio, quando in tali actu non potest tyrannus aut injustitia præsumi; sed consuetudo Ecclesiæ in suis legibus et illarum executione hunc actum exercet et approbat, nec de illa potest quis presumere, nisi sit hæreticus, quod in hoc male faciat; ergo est signum evidens talis potestatis.

7. *Prima assertio, penes quos sit dicta potestas.* — Statim vero interrogandum occurrit, quis habeat in Ecclesia hanc potestatem, an magistratus civilis, vel ecclesiasticus. Nam cum hoc crimen ecclesiasticum sit, ut supra dixi, omnis potestas illud puniendi ad Ecclesiæ pastores pertinere videtur. Aliunde vero poena sanguinis, et præsertim mortis ab ecclesiasticis viris aliena videtur. Similem vero quæstionem supra, dicta disputat. 20, sectione 3, in fine, generaliter tractavi, et ibi dicta ad hanc particularem poenam cum proportione applicanda sunt. Dico ergo hanc potestatem aliquo modo pertinere ad utrumque forum; verumtamen in magistratu ecclesiastico, et præsertim in Pontifice esse principalius, et eminenti quadam modo; in regibus autem et imperatoribus, eorumque ministris, esse veluti proxime, et cum subordinatione ad spiritualem potestatem. Prior pars constat ex

usu Ecclesiæ, quia hæc poena legibus civilibus lata est, et per canones approbatur, ut in sequenti sectione referam. Item ratione probatur, quia punitio talis delicti, et correctio hæreticorum non tantum ad spirituale bonum, sed etiam ad temporalem pacem reipublicæ christiane necessaria est, et ideo utraque potestas, in ordine ad finem suum, hujusmodi poenam ferre potest. Et ex hac ratione altera pars confirmatur; nam temporalis pax subordinata est spirituali bono Ecclesiæ; et ideo etiam hæc potestas, ut est in principe sæculari, subordinata est spirituali potestati, et in principe temporali est tanquam in exeunte, et moto ab alio; in Pontifice vero est tanquam in imperante et movente, juxta decisionem Bonifacii Papæ, in Extravagante *Unam sanctam*, de Majorit. et obedientia, et doctrinam Bernardi de duplice gladio Ecclesiæ et Pontificis, spirituali et temporali; nam spiritualem habet ut per se exercendum, temporalem vero per alium. Et hoc etiam ostenditur ex modo quo iura hujusmodi poenam ferunt; nam leges civiles illam expresse imponunt, et executioni mandari imperant; leges autem canonicae solum jubent ut hæretici in casibus ab ipsis designatis sæculari curiae tradantur. Unde et in hoc limitant leges civiles, ut infra videbimus, principesque sæculares obligare possunt ut condignam poenam contra hujusmodi reos ferant, et iudices etiam cogere possunt ut in eis exequendis justitiam servent. Et ita responsum est ad rationem dubitandi pro utraque parte proposita paulo ante.

8. *Ad fundamenta hæreticorum in num. 1.*
— *Ad secundum fundamentum ibid.* — *Instantic diluitur.* — Superest ut respondeamus ad hæreticorum fundamenta. Primum sumebatur ex auctoritate negativa Christi Domini, quod parum urget; quia licet non præceperit, satis est quod hoc genus poenæ non prohibuerit. Addimus vero Christum Dominum usum esse generalibus verbis, *attendite, cave*, et similibus, quæ omnia media necessaria ad cavendos et coercendos hæreticos comprehendunt, et ideo etiam possunt ad hanc poenam, quando necessaria fuerit, adaptari. Nam in alio loco dicit Christus palmitem non manentem in ipso, tanquam in vite, abscedendum esse, et in ignem mittendum, Joan. 15; idemque dicit alibi de arbore mala, quæ bonum fructum ferre non potest; quibus parabolis etiam significavit Ecclesiæ suæ quid in hoc negotio agere oporteat. Unde ad secundum, de parabola zizaniorum, respondetur imprimis in ea

non esse sermonem de solis hæreticis, sed in universum de malis hominibus, qui in Ecclesia vel in mundo sunt, ut exponunt iidem Patres supra allegati, et ex contextu parabolæ satis constat; præsertim quia in fine ejus dicit Christus patrem familiæ tempore messis missurum ministros suos, qui triticum a zizaniis separant; quod alibi explicitum est, quod tempore judicij mittet Deus Angelos suos, et separabunt malos de medio justorum, ubi non tantum dixit hæreticos a fidelibus. Igitur vel illa parabola nihil de hæreticis probat, vel ex ea colligitur nullos iniquos, et malos esse puniendos, quod absurdissimum est. Itaque intentio Christi (ut indicavit Cyprian, epistola quinquagesima prima, et quinquagesima secunda) solum fuit reprimere et moderari nimium et indiscretum zelum, vel provocandi iram Dei contra peccatores, ut alibi fecit, cum discipulis suis dixit: *Nescitis, cujus spiritus estis;* vel temere, et sine auctoritate illos persequendi, ut etiam in alio loco indicavit Petro, praecipiendo illi ut gladium in vaginam convertere, non tamen prohibuit justam et ordinatam iniquorum punitionem, ut per se notum est. Quia vero hæretici inter malos continentur, et ita in parabola etiam comprehenduntur, ut allegati Patres recte dixerunt, ideo addendum est prohibuisse quidem Christum occisionem hæreticorum, quando cognosci non possunt, neque a catholicis discerni. At vero quando

quam non stat quominus illi convertantur et salventur; unde si sua culpa pereunt, sibi imputent, et fortasse utilius illis est statim mori, quam viveudo multiplicare peccata et errores, et esse causam, ut multi alii pereant.

9. *Ad tertium ibid.* — *Ad quartum ibid.* — Tertium argumentum sumebatur ex consuetudine Ecclesiæ, quod etiam est negativum, et ex ea parte infirmum, quia non sumitur ex usu contrario, sed tantum ex non usu, ex quo non potest colligi defectus potestatis, præsertim cum ille non usus non fuerit perpetuus, sed brevis eujusdam temporis, quia non cogitur, qui potestatem habet, illa semper uti, vel etiam non semper commode potest. Quocirea, licet Ecclesia semper habuerit potestatem hauc, in principio, quando imperatores et judices laici non erant Christiani, non poterat illa commode uti. Et hac ratione Patres illorum temporum reprehendunt Catholicos, qui occidebant hæreticos, quia temere et sine potestate faciebant; postea vero imperatores Christiani cœperunt poenit coercere hæreticos, et prius levioribus poenis usi sunt; et quia experti sunt illas non sufficere, tandem ad ultimum remedium, et supplicium pervenerunt, ut mox in sequenti sectione videbimus. Et hoc modo locutus est Augustinus in citatis locis, et tract. 11 in Joan., et epistola 66, et id magis declaravit 2 Retract., c. 5. Solet autem poena mortis excipere, quia suo tempore nondum erat in usu. Leo autem Papa in epist. 4 alias

91 vel 93, cap. 1, indistincte dicit: *Pro qualitera districcio ecclesiastica lenitatis, quia, nisi ecclesiastico contento iudicio eruentis effigitationes, sceleris tamen constitutiones Christianorum principum adjuvatur.* Et similia habet Optatus, vienus etiam Augustinus, libro 3 contra Parmenianos, ubi variis exemplis hoc confirmat. Et similiter Bernardus, sent. 66 in Carth., cum reprehendisset quedam, qui propria auctoritate hæreticos occidere volebant, addidit, per eundem dicens fieri, quod non sine causa gladium portar. Diffinimus, que argumentum similebaum ex comparatione ad alios infideles; sed responsio est in conputo, nam si sit sermo de Judæis et Saracenis non baptizatis, non est simili ratio, quia illi non sunt subditæ jurisdictioni ecclesiastice, sicut sunt hæretici; si vero sermo sit de Iudeis et Saracenis apostolis a fide, quia in baptismis processi sunt, respondetur respondeat

91 vel 93, cap. 1, indistincte dicit: *Pro qualitera districcio ecclesiastica lenitatis, quia, nisi ecclesiastico contento iudicio eruentis effigitationes, sceleris tamen constitutiones Christianorum principum adjuvatur.* Et similia habet Optatus, vienus etiam Augustinus, libro 3 contra Parmenianos, ubi variis exemplis hoc confirmat. Et similiter Bernardus, sent. 66 in Carth., cum reprehendisset quedam, qui propria auctoritate hæreticos occidere volebant, addidit, per eundem dicens fieri, quod non sine causa gladium portar. Diffinimus, que argumentum similebaum ex comparatione ad alios infideles; sed responsio est in conputo, nam si sit sermo de Judæis et Saracenis non baptizatis, non est simili ratio, quia illi non sunt subditæ jurisdictioni ecclesiastice, sicut sunt hæretici; si vero sermo sit de Iudeis et Saracenis apostolis a fide, quia in baptismis processi sunt, respondetur respondeat

in hæresiarchas, qui etiam dogmatistæ dici solent, et alios addiscentes et illis credentes. Deinde quidam ex his hæreticis dicuntur relapsi, quia post abjuratum solemniter hæresim iterum in eam lapsi sunt. Alii vero sunt simpliciter lapsi in hæresim, sine recidiva post abjunctionem. Denique hæretici qui puniuntur, quidam sunt pertinaces, quia post sufficientem instructionem et admonitionem, factam etiam a judicibus fidei, in suis erroribus perseverant. Alii vero sunt qui se Catholicos profitentur, sunt tamen impoenitentes, ac proinde de sua conversione vel fide ita suspecti, ut facti præsumantur; et hujusmodi sunt qui negant delictum hæresis, de quo convicti sunt, vel etiam qui illud confitentur, sunt tamen in sua confessione diminuti, quia vel non omnes errores, de quibus convicti sunt, confitentur, vel complices, de quibus etiam satis constat, declarare nolunt. Alii vero sunt et conversi ad fidem, et sufficienter poenitentes, quantum ex signis et confessione illorum intelligi potest.

3. *Prima assertio.* — *Probatur primo.* — Primo ergo dicendum est hæreticos, qui post sufficientem instructionem, et admonitionem Ecclesiæ, et judicium ejus, in suo errore pertinentes sunt, poena mortis irremissibiliter esse puniendos. Ita docent omnes Doctores, qui de hac materia tractant; Castro, lib. 1 de Just. hæret. punit., cap. 7, et lib. 2, a principio; Repertorium Inquisitor., verb. *Hæretici*, et

verb. *Peritius*; Julius Clarius, lib. 1, § 8; Simaneas, Institut. lib. 1, cap. 1, tract. de Hæret., part. 2, assent. 26; lib. 2, cap. 1, tract. de Hæret., part. 2, assent. 26; lib. 2 Variar., cap. 16, anno 10, Azo, lib. 1, lib. 3, cap. 13, a part. *Ullana punit.*; Penna, in Director. 2 part., commend. 6, qui alios refert. Proclarus punit. primo ex causa legibus erubilibus, quia hanc penitentia hæreticos impunit; nam in aliquibus modis debet executioni; ergo maxime in His qui hæretici perseverant; expresse vero, et in particulari hoc saevit Frider., in thol. *adversus hereticos*. Secundo, id est manifestissimum, canonico, cap. *Ad abolandam*, et cap. *Ullana punit.*, cum aliis de Hæretics, in cuius dictum, eos, qui per sententiam penitentia hæretici nisi continuo respicant, et persistunt ad abjurandos excessus, ei sollicitate quam Ecclesiæ confessum, cum scimus, abjurandos animadversione debita puniendos, subiectum secundum ipsa malitia, cum ea scimus

2. *Seconda suppositio, varios esse gradus hæreticorum.* — Secunde, quia hec iura non eodem modo de omnibus hæreticis loquantur, multo less comprehensum, ideo ut quatuor proposita respondamus, et explicemus qui hæretici et quando pena mortis afficiendi sint,